

Međunarodna investiciona pozicija Crne Gore (MIP CG)

- metodološko objašnjenje-

Međunarodna investiciona pozicija Crne Gore kompilira se kvartalno na osnovu Priručnika za izradu platnog bilansa i međunarodne investicione pozicije MMF-a (Balance of Payments and International Investment Position Manual, Sixth Edition - BPM6), kao i regulativa Evropske unije (Regulation No. 184/2005 i 555/2012). Međunarodna investiciona pozicija (MIP) predstavlja bilans stanja spoljne finansijske aktive i obaveza zemlje na kraju perioda. Finansijska sredstva koja rezidenti potražuju od nerezidenata prikazana su na strani aktive, dok su na strani pasive prikazane obaveze prema nerezidentima. Razlika između spoljne finansijske aktive i obaveza zemlje predstavlja **neto međunarodnu investicionu poziciju**.

Prema metodologiji MMF-a, međunarodna investiciona pozicija između dva obračunska perioda osim transakcija (evidentiranih u platnom bilansu) obuhvata i promjene nastale zbog promjene cijena pojedinih pozicija u aktivi/obavezama, promjene deviznih kurseva, kao i ostala prilagođavanja koja nastaju alokacijom ili poništavanjem specijalnih prava vučenja (SDRs), unilateralnim poništavanjem (otpisom) duga od strane kreditora, reklasifikacijama i drugim načinima definisanim međunarodnim standardima (BPM6).

U skladu sa metodologijom BMP6, funkcionalne kategorije u MIP su prikazane po principu aktive (sredstva) i pasive (obaveze). Povećanje aktive/obaveza prikazuje se sa pozitivnim predznakom, dok se smanjenje prikazuje sa negativnim. Neto vrijednost kategorija dobija se kao razlika između aktive i obaveza. Kada je neto investiciona pozicija negativna, znači da zemlja ima veći priliv kapitala iz inostranstva (uglavnom u obliku kapitalnih investicija ili duga) nego što investira u inostranstvu.

MIP Crne Gore se objavljuje na kvartalnom nivou od septembra 2022. godine (serija podataka od Q1-2019. godine). Struktura međunarodne investicione pozicije u potpunosti odgovara strukturi finansijskog računa platnog bilansa. Osnovne komponente su: strane direktne investicije, portfolio investicije, finansijski derivati i ostale investicije¹, kao i rezervna aktiva.² Definicije standardnih komponenti MIP metodološki su usklađene sa pozicijama finansijskog računa platnog bilansa.

CBCG za izradu međunarodne investicione pozicije koristi sljedeće izvore podataka:

- Direktno izvještavanje od rezidenata (istraživanje rezidenata o stranim direktnim ulaganjima i kreditnim poslovima sa inostranstvom)
- Statistike kompilirane u CBCG (statistika platnog bilansa, monetarna statistika)
- administrativne izvore (Ministarstvo finansija, MMF) i procjene.

¹ Uključena je procjena gotovine u opticaju na strani aktive, kao i procjena o stanju portfolio investicija na strani obaveza.

² Nijesu uključeni podaci o stanju trgovinskih kredita i avansa, na strani obaveza, koji za sada nijesu raspoloživi.

Spoljni dug Crne Gore

- metodološko objašnjenje -

Statistika ukupnog spoljnog duga³ kompilira se kvartalno u skladu sa metodologijom MMF-a koju propisuje Priručnik za platni bilans i međunarodnu investicionu poziciju (BPM6) i Priručnik za izradu spoljnog duga (External Debt Statistics – Guide for Compilers and Users, 2014). Struktura spoljnog duga je prikazana prema institucionalnim sektorima, instrumentima duga i ročnosti. Klasifikacija duga prema sektorima i instrumentima je konzistentna sa klasifikacijom na finansijskom računu platnog bilansa u skladu sa šestim izdanjem Priručnika za platni bilans i međunarodnu investicionu poziciju (BPM6).

Ukupni spoljni dug predstavlja ukupan dug javnog i privatnog sektora zemlje prema stranim povjericima (nerezidentima). Struktura spoljnog duga je prikazana prema institucionalnim sektorima:

- ❖ Opšta država⁴ - centralna država, lokalna samouprava i pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države u skladu sa definicijom Ministarstva finansija;
- ❖ Centralna banka (alokacija SDR);
- ❖ Depozitne institucije, osim centralne banke (banke);
- ❖ Ostali sektori - sve finansijske institucije osim banaka, nefinansijska privredna društva, neprofitne institucija koje pružaju usluge domaćinstvima i domaćinstva, uključujući preduzetnike i fizička lica;
- ❖ Direktna ulaganja: interkompanijske pozajmice - dužnička ulaganja između kreditora i dužnika ostalih sektora koji su međusobno povezana lica.

Unutar svakog sektora (osim direktnih ulaganja) podaci su prikazani prema ročnosti (kratkoročni i dugoročni) i instrumentu na osnovu kojeg je nastala dužnička obaveza (gotovina i depoziti, dužničke hartije od vrijednosti, krediti, trgovinski krediti i avansi, ostale obaveze i direktna ulaganja: interkompanijske pozajmice). Ukupan spoljni dug zemlje predstavlja neizmirene stvarne obaveze po osnovu duga prema nerezidentima na određeni datum, koji uključuje i sve dospjele neizmirene obaveze po osnovu glavnice i kamata. Godišnji podaci koji se prvi put objavljuju imaju preliminarni status, jer se s objavom podataka za narednu godinu očekuje revizija za prethodnu godinu s obzirom na naknadno dobijene informacije odnosno izmjene na strani izvora podataka.

CBCG za izradu statistike ukupnog spoljnog duga⁵ koristi sljedeće izvore podataka:

- Direktno izvještavanje od rezidenata (istraživanje rezidenata o kreditnim poslovima sa inostranstvom),
- CBCG (monetarna statistika) i
- administrativne izvore (Ministarstvo finansija, MMF).

³ Postoje otvorena metodološka pitanja koja proističu iz detaljne analize spoljnog duga po preduzećima koji pokazuju značajno učešće kredita koji se ne otplaćuju i predstavljaju potencijalne SDI.

⁴ Obuhvat opšte države prati metodologiju MMF-a koju propisuje šesto izdanje Priručnika za platni bilans i međunarodnu investicionu poziciju (BPM6) i Priručnik za izradu spoljnog duga (External Debt Statistics- Guide for Compilers and Users) i odstupa od obuhvata u nacionalnoj definiciji (uključuje dug lokalnih samouprava i dug pravnih lica i privrednih društava prema nerezidentima (preporuka Svjetske banke).

⁵ U spoljni dug ostalih sektora uključeni su podaci o obavezama po osnovu ulaganja nerezidenata u domaće dužničke hartije od vrijednosti (koje nijesu euroobveznice), dok obaveze po osnovu trgovinskih kredita i avansa koje su uglavnom kratkoročnog karaktera nijesu uključene. Procjenjuje se da pozicija trgovinskih kredita i avansa ne može značajno da utiče na neto vrijednost IIP.